

УДК 334.722:316.334.24:005.591.3

DOI: 10.31891/2307-5740-2018-262-5(1)-127-130

ХУДОЛЄЙ Л. В.

Запорізький національний університет

МЕХАНІЗМ ВЗАЄМОДІЇ УЧАСНИКІВ БІЗНЕС-ІНКУБАТОРІВ

В статті визначено мету функціонування бізнес-інкубатора. Розглянуто структури, які входять до складу учасників механізму функціонування бізнес-інкубаторів. Розроблено механізм взаємодії учасників бізнес-інкубаторів, який допоможе створити необхідні умови для подальшого розвитку бізнесу малих і середніх підприємств.

Ключові слова: бізнес-інкубатор, механізм взаємодії, підприємство, інноваційна діяльність, інструменти боротьби, умови функціонування.

KHUDOLIEI L.

Zaporizhzhia National University

MECHANISM OF INTERACTION OF PARTICIPANTS OF BUSINESS INCUBATORS

The role and place of Ukraine in this global space depends on the ability build and use their competitive edge. Solve this problem into a large extent depends on effective and flexible innovation-oriented regional economic policy, which, on the one hand, should be taken into account national interests, and on the other - their own, based on the needs of the implementation of those or other goals and objectives and the availability of relevant regional capacities and resources. One of the basic complex factors of regional development is territorial infrastructure. In modern conditions it is important to turn to the experience of those regions that trying to justify the prospects of their infrastructural arrangement territories, especially taking into account the problems that arise in matters of structural the restructuring of the Ukrainian economy and the transition to an innovative model of development. With It should be noted that the infrastructure of regional entrepreneurial development so far has no conceptual and methodological support, but an existing need for it for improving the quality of concepts and different programs and plans for territorial development actualize research in this direction. According to the classification that has developed in the world, among the regional innovation structures can be noted business incubators as carriers of advanced technology support small business and innovation. Business incubators have recently become quite widespread not only abroad, but also in our country. Their operation not only helps to develop small and medium businesses, but also raise the economy of the country as a whole. But the passivity of public authorities in providing assistance in the field of business incubation does not allow the proper development of this public organization, thus impeding the development of small and medium enterprises. Some definitions of the business incubator provided by scientists-scientists are considered in the article. The purpose of functioning of the business incubator is determined and the innovation business processes promote. The functional tasks of the business incubator in the sphere of providing services to small business entities are singled out. Structures that are part of the mechanism of operation of business incubators are considered. Positive and negative factors of influence of external and internal environment on development of small and medium entrepreneurship are determined. The mechanism of interaction of participants of business incubators is developed, which will help create the necessary conditions for the further development of business of small and medium enterprises.

Key words: business incubator, interaction mechanism, enterprise, innovation activity, tools of struggle, conditions of functioning.

Постановка проблеми. Боротьба з бідністю на сьогодні – найбільша проблема людства в цілому та нашої країни зокрема. Саме допомога в ефективній діяльності та розвитку бізнесу малих і середніх підприємств – є одним з вагоміших інструментів боротьби з бідністю та забезпечення економічного росту країни. Тому, останнім часом все більше уваги приділяється бізнес-інкубаторам, як однієї з організаційних форм підтримки реалізації інновацій. На даний момент це питання залишається актуальним, так як питання, які стосуються бізнес-інкубаторів, все ще залишаються недостатньо розглянутими.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженням питань, які пов'язані з бізнес-інкубуванням, займалася значна кількість вчених та практиків, з яких потрібно виділити Л. М. Васильєву, Т. В. Ломоносова, В. Л. Горбунов, О. В. Фінагіна, Р. І. Завадяк, І. О. Журба, Л. М. Марчук, В. Ю. Філіппов, О. М. Микитюк, Д. Лавел, К. Засядли, К. Круковски, К. Матусяк, М. Мажевська та багато ін.

Так, О.М. Микитюк під такою економічною категорією, як бізнес-інкубатор, розуміє неприбуткову організацію, котра дбає про фінансовий захист “своїх” підприємств, тим самим реалізуючи соціальні функції [1]. Т.В. Ломоносова бізнес-інкубатор визначає як організацію, яка надає за певних умов і на певний час спеціально обладнані приміщення та інше майно суб'єктам малого та середнього підприємництва, що розпочинають свою діяльність, з метою сприяння у набутті ними фінансової самостійності [2 с. 95.]. Л.М. Васильєва бізнес-інкубатор трактує як організаційну інноваційну структуру, метою якої є формування сприятливих умов для стартового розвитку малих підприємств через надання їм певного комплексу послуг і ресурсів [3, с.80].

Проте таке питання, як механізм взаємодії учасників бізнес-інкубаторів є недостатньо дослідженим та потребує подальших доробок.

Формулювання цілей статті. Розробити ефективний механізм взаємодії учасників бізнес-інкубаторів, який допоможе створити необхідні умови для подальшого розвитку бізнесу малих і середніх підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Бізнес-інкубатори останнім часом набули досить широкого розвитку не тільки за кордоном, але й на території нашої країни. Їх функціонування не тільки допомагає розвиватися малому та середньому бізнесу, а й підіймати економіку країни в цілому. Але пасивність органів державної влади щодо допомоги у сфері бізнес-інкубування не дає належним чином розвиватися цим громадським організаціям, гальмуючи тим самим і розвиток малого та середнього підприємництва.

Мета функціонування бізнес-інкубатора полягає у створенні певного мікроклімату для новостворених підприємств, який характеризується такими основними принципами:

1. Надання малим підприємствам площ чи приміщень певного стандарту відповідно до потреб орендарів.

2. Повний доступ до переліку послуг, необхідних для роботи й розвитку фірми протягом перших найважливіших років діяльності (офісні послуги, послуги зв'язку, консалтингові, бухгалтерські, юридичні, маркетингові та послуги в підборі кваліфікованого персоналу тощо). Надання таких послуг бізнес-інкубаторам дає змогу уникнути додаткових витрат на придбання основних засобів та утримання додаткових штатних працівників, що, в свою чергу, скорочує витрати на функціонування невеликого підприємства.

3. Ліберальні умови оренди, що дають змогу підприємству в будь-який момент прийняти рішення щодо входу/виходу з бізнес-інкубатора.

4. Доступність джерел фінансування бізнесу, що забезпечується діяльністю фінансово-кредитних установ, які функціонують в межах бізнес-інкубаторів, чи тісно співпрацюють з ним [1].

Процеси бізнес-інкубування сприяють стимулюванню розширеного відтворення малого та середнього бізнесу; просуванню новітніх освітніх технологій та інтелектуальних продуктів в бізнес-практику; створенню і організації розвитку малого та середнього бізнесу інноваційного типу; формуванню механізмів та інструментів підтримки підприємництва на довгострокові періоди функціонування в певному виді господарської діяльності (наданні послуг, торгівлі, виробництва), або реалізації їх синергетичного ефекту, з метою підвищення конкурентоспроможності, реакцією на внутрішні та зовнішні чинники створюваної конкуренції. Основою формування та впровадження діяльності бізнес-інкубаторів є наявний потенціал певного регіону, що у свою чергу має певну специфіку та можливості, які необхідно раціонально використовувати у різних видах господарської діяльності малого, середнього та великого бізнесу [4].

До функціональних завдань бізнес-інкубатора у сфері надання послуг суб'єктам малого підприємництва слід віднести:

- консалтингові послуги; надання офісних приміщень в довгострокове користування (безоплатна чи мінімальна оренда);
- допомога у проектуванні бізнес-планів; допомога в пошуку стартового капіталу та інших джерел фінансування; підтримка проекту на початкових стадіях;
- аналіз ринкового середовища та конкурентів;
- допомога в складанні маркетингового плану та реклами;
- здійснення юридичних та бухгалтерських послуг; послуги у сфері оцінки бізнесу, ризику ведення бізнесу та ін. [5].

Перед тим, як розробити механізм функціонування учасників бізнес-інкубування, потрібно розглянути, які саме структури країни входять до складу учасників такого механізму та який вплив на них має внутрішнє та зовнішнє середовище. Безпосередньо внутрішнє та зовнішнє середовища мають як позитивні, так і негативні фактори впливу на інноваційну інфраструктуру та малі й середні підприємства зокрема (МСП) (табл. 1).

Одним із головних учасників механізму функціонування бізнес-інкубування виступають державні органи, які розподіляються на галузеву та регіональну владу. Форми державної, обласної або установ нижчого підпорядкування забезпечують доступ до бюджетного фінансування, участі у державних і регіональних програмах розвитку малого підприємництва. Другим учасником бізнес-інкубування виступає населення регіонів. Від впливу та співробітництва інноваційних бізнес-центрів із малими та середніми підприємствами залежить рівень та якість життя населення в цілому. Ще одним безпосереднім учасником механізму функціонування бізнес-інкубаторів є малі та середні підприємства, які взаємопов'язують всіх інших учасників цього процесу, так як відчують вплив державних органів та бізнес-центрів, впливаючи на рівень якості життя населення. Ще одним, не менш важливим учасником, виступають органи освіти.

Останнім часом досить активно почали відкриватися інноваційні центри на базі освіти. Головними завданнями академічних бізнес-інкубаторів є активізація академічного середовища шляхом формування нової підприємницької культури та сприяння соціально-економічному розвитку територіальних громад, а також:

- зміна стереотипів мислення, сприяння формуванню нової підприємницької культури;
- активізація студентів;
- підтримка і захист «молодого» бізнесу;
- зниження рівня безробіття шляхом створення нових робочих місць;

- використання інноваційної складової;
- підвищення іміджу вищого навчального закладу, на основі якого створюється бізнес-центр [7].

Таблиця 1

Вплив зовнішнього та внутрішнього середовища на учасників бізнес-інкубування

	Позитивний вплив	Негативний вплив
	Сильні сторони, позитивні фактори:	Слабкі сторони, негативні фактори:
Внутрішнє середовище	мобільність і гнучкість бізнес-процесів; 2) суттєвий вплив на формування соціальної складової життєдіяльності суспільства завдяки; 3) значні внутрішні резерви, які обумовлюють зростання кількісних показників; 4) потужний сегмент ринку праці; 5) значна питома вага обсягів продукції (робіт, послуг), реалізованих МСП у загальних обсягах реалізованої продукції підприємствами міста: високий потенційний рівень сприйняття і запровадження сучасних інформаційних технологій; розвиток народних ремесел, велика кількість відомих подій (щорічні форуми, фестивалі, народні свята тощо), що є привабливими для туристів.	високий ступінь чутливості і вразливості до внутрішньої і зовнішньополітичних, економічних, соціальних змін та екологічних проблем; висока вартість фінансово кредитних ресурсів; незначний рівень конкурентоспроможності підвищена чутливість до конкуренції, цін, умов кредитування; складність та відсутність економічної мотивації впровадження наукоємних проектів; низька інноваційна активність малого бізнесу та низький рівень кооперації з великими підприємствами та науково-технічним потенціалом; недостатній рівень фахової підготовки підприємців з питань сучасних методів та форм організації господарювання значний тиск природних монополій у сфері електро-, газо- та водопостачання, які стримують розвиток підприємництва у зв'язку з необхідністю виготовляти і оплачувати технічні умови за кошти підприємців
Зовнішнє середовище	Позитивні можливості: значні природні, водні, рекреаційні ресурси; наявність трудового потенціалу Запорізької області: розвинена транспортна інфраструктура та система зв'язку; наявність вільних ринкових ніш, широке поле діяльності для розвитку бізнесу.	Загрози, негативні можливості: політична і соціально-економічна нестабільність; невизначеність механізмів державної підтримки інноваційного та науково-технічного розвитку; ріст інфляції, нестабільність валютного курсу грошових одиниць як вітчизняної, так і іноземних валют висока, економічно обтяжлива для МСП вартість землі, нерухомості, орендної плати; корупція; високі бар'єри входження суб'єктів МСП в інноваційні процеси

Примітка: побудовано автором на основі [6]

Отже, механізм взаємодії учасників бізнес-інкубаторів має наступний вигляд (рис. 1).

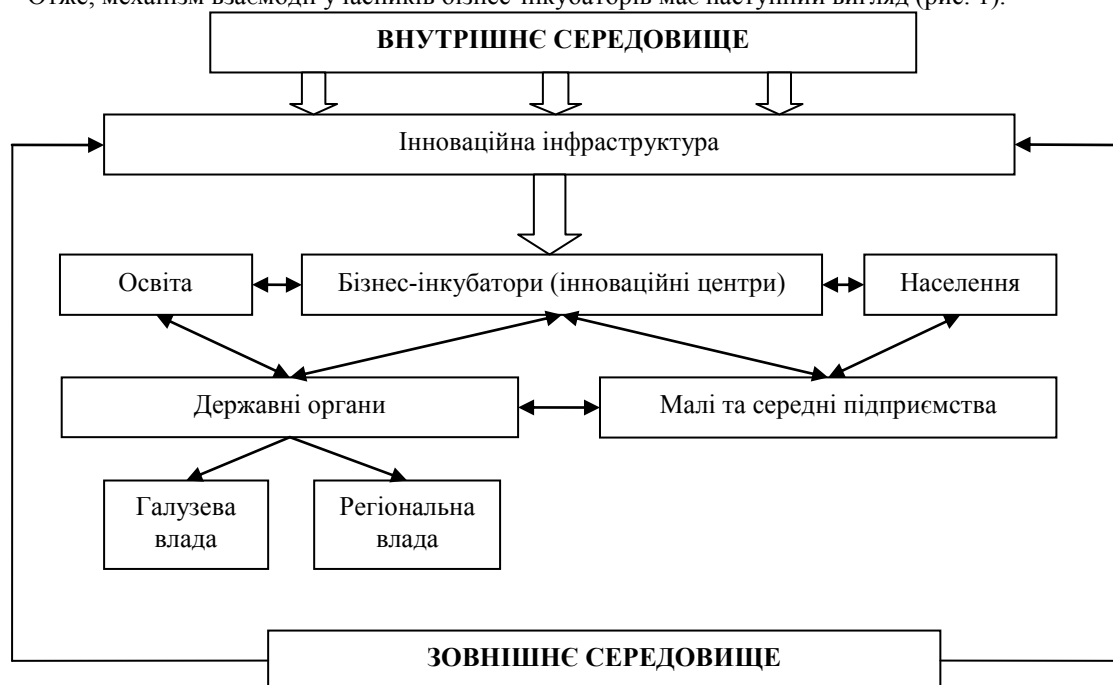

Рис. 1. Механізм взаємодії учасників бізнес-інкубатора

Примітка: розроблено автором

Висновок. Ефективний розвиток малого та середнього підприємництва у майбутньому залежить від подальшої тісної взаємодії всіх учасників механізму функціонування бізнес-інкубаторів, особливо органів державної влади, які б створювали сприятливі умови та забезпечували відповідним законодавством

розвитку інноваційного бізнесу, впливаючи тим самим на рівень життя населення та зменшення рівня бідності в країні. Потрібно запозичувати досвід інших країн світу, де бізнес-інкубування знаходиться на вищих стадіях розвитку ніж в Україні, завдяки тому, що там держави намагаються створювати сприятливий інноваційний клімат та сприяють комерціалізації результатів дослідницької діяльності.

Література

1. Микитюк О.П. Бізнес-інкубатори в системі фінансової підтримки малого підприємництва / О. П. Микитюк // Світ фінансів : науковий журнал. – 2009. – № 2 (3). – С. 249.
2. Ломоносова Т.В. Бизнес-инкубаторы и рыночная экономика : учеб.-метод. пособ. / Т. В. Ломоносова., В. Л. Горбунов. – М. : Институт предпринимательства и инвестиций, 2001. – 128 с.
3. Васильева Л. М. Бізнес-інкубатори як частина інфраструктури підтримки малого підприємництва / Л. М. Васильєва // Держава та регіони : науково-виробничий журнал. – 2010. – № 1. – С. 80–87.
4. Якушев О.В. Регіональні аспекти розвитку бізнес-інкубаторів в Україні. / О. В. Якушев // Економіка і організація управління. – 2016. – № 2 (22). – С. 116–125.
5. Завадяк Р.І. Теоретичні основи функціонування та види бізнес-інкубаторів в Україні. / Р. І. Завадяк, Я. Ф. Копусяк // Науковий вісник Ужгородського університету. – 2014. – № 2(43). – С. 78–81.
6. Комплексна програма розвитку малого і середнього підприємництва в Запорізькій області на 2017-2018 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zoda.gov.ua/article/2174/kompleksna-programi-rozvitku-malogo-ta-serednogo-pidpriemnistva-v-zaporizkiy-oblasti-na-2017-2018-roki.html>
7. Гладка О. М. Академічний інкубатор інноваційного підприємництва та місцевого розвитку – шлях реалізації інноваційних проєктів [Електронний ресурс] / О. М. Гладка // Державне управління: теорія та практика. – 2013. – № 2. – С. 219–229. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Dutp_2013_2_27

References

1. Mykytiuk O.P. Biznes-inkubatory v systemi finansovoi pidtrymky maloho pidpriemnytstva / O.P. Mykytiuk // Svit finansiv : naukovyi zhurnal. – 2009. – № 2 (3). – S. 249.
2. Lomonosova T.V. Byznys-ynkubatory i rynochnaia ekonomika : ucheb.-metod. posob. / T.V. Lomonosova., V. L. Horbunov. – M. : Ynstytut predprynimatelstva y ynvestytsyi, 2001. – 128 s.
3. Vasylieva L. M. Biznes-inkubatory yak chastyna infrastruktury pidtrymky maloho pidpriemnytstva / L. M. Vasylieva // Derzhava ta rehiony : nauково-vyrobnychiy zhurnal. – 2010. – № 1. – С. 80–87.
4. Iakushev O.V. Rehionalni aspekty rozvytku biznes-inkubatoriv v Ukraini. / O. V. Yakushev // Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia. – 2016. – № 2 (22). – S. 116–125.
5. Zavadiak R.I. Teoretychni osnovy funktsionuvannia ta vydy biznes-inkubatoriv v Ukraini. / R.I. Zavadiak, Ya. F. Kopusiak // Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. – 2014. – № 2(43). – S. 78–81.
6. Kompleksna prohrama rozvytku maloho i serednoho pidpriemnytstva v Zaporizkii oblasti na 2017-2018 roky [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.zoda.gov.ua/article/2174/kompleksna-programi-rozvitku-malogo-ta-serednogo-pidpriemnistva-v-zaporizkiy-oblasti-na-2017-2018-roki.html>
7. Hladka O. M. Akademichnyi inkubator innovatsiinoho pidpriemnytstva ta mistsevoho rozvytku – shliakh realizatsii innovatsiinykh proektiv [Elektronnyi resurs] / O. M. Hladka // Derzhavne upravlinnia: teoriia ta praktyka. – 2013. – № 2. – S. 219–229. – Rezhym dostupu : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Dutp_2013_2_27

Рецензія/Peerreview : 27.09.2018   Надрукована/Printed : 31.10.2018
Прорецензовано редакційною колегією